

СОЦІОЛОГІЯ ОСВІТИ

УДК 374.091.12:005.336.2–047.36(045)

В.М. МОГІЛЕВСЬКА

МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГІВ

У статті визначено, що моніторингові дослідження в позашкільній освіті можуть бути ефективним інструментом підвищення професійних компетентностей педагогів позашкільних навчальних закладів, і проаналізовані параметри щодо його здійснення.

Ключові слова: професійна компетентність педагогів позашкільних навчальних закладів, моніторингові дослідження, параметри та критерії їх оцінювання.

Одним із пріоритетних завдань сучасної державної політики у сфері позашкільної освіти є поліпшення якості освітніх послуг, що насамперед залежить від професійної компетентності педагогічних кадрів. Педагог позашкільної освіти – це ключова фігура, від професіоналізму якого залежить якість освітнього процесу. На думку Р.А. Науменко, начальника відділу державного управління та аналізу державної політики Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентові України, нові підходи до проектування навчально-виховного простору позашкільного навчального закладу, спрямованого на надання дітям і молоді якісної, практично спрямованої освіти, потребують переосмислення виховної парадигми та оновлення змісту освітньої діяльності й передбачають:

- високий рівень підготовки педагога-професіонала, який здатний будувати індивідуальну модель роботи з кожною дитиною, розвинути його індивідуальні здібності й талант, а також спроможний оперативно приймати стратегічні рішення з огляду на кон'юнктуру освітніх послуг;
- гнучку систему асортименту освітніх послуг, технологій і процесів їх реалізації з урахуванням вимог суспільства;
- надання молоді якісних освітніх послуг, спрямованих на розвиток життєвих компетентностей та які користуються і будуть користуватися попитом на ринку;
- проектування демократичного управління позашкільним навчальним закладом [9]. Тому без моніторингових досліджень предметно вплинути на процес формування професійних компетентностей педагогів позашкільної освіти в системі післядипломної освіти сьогодні неможливо.

З чого ж починати моніторингові дослідження професійних компетентностей педагогів позашкільної освіти?

Проблема професійної компетентності останні 20 років перебуває в центрі уваги дослідників. Одним із вітчизняних дослідників, що здійснив найбільш ґрунтовний аналіз проблематики професійної компетентності в освіті, є проректор Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів О.В. Чубарук, яка в своєму дослідженні розмежувала внутрішню та зовнішні сторони професійної компетентності, що є важливим при розумінні процесів планування розвитку останньої. Адже розвиток професійної компетентності є умовою, від якої залежить якість освітньої діяльності. Слід зазначити, що нас цікавить проблема професійної компетентності педагогів не загальноосвітніх закладів, а працівників позашкільних установ, які є педагогами де-факто (так їх статус позначено у визначальних нормативних документах, які регулюють роботу позашкільної галузі), а де-юре вони є керівниками гуртків, секцій, творчих об'єднань тощо (саме так визначені їх посади у штатних розкладах позашкільних установ). Різниця – у статусі: формальному й фактичному. На сьогодні процеси розвитку позашкільної освіти досліджуються вітчизняними науковцями недостатньо. Стосовно професійних компетентностей педагогів позашкільних навчальних закладів, то таких досліджень бракує вкрай. В.Г. Кремень вважає, що в Україні має бути введено цілісна система моніторингу якості освіти на всіх її рівнях (дошкільна, загальна середня, професійно-технічна, вища й післядипломна освіта), яка системно на основі програмно-цільового підходу вивчатиме й аналізуватиме різні аспекти функціонування і розвитку освіти в цілому та окремих її елементів. Об'єктами моніторингу в цьому випадку можуть бути:

- система освіти загалом або окремі її структурні елементи;
- процеси, що здійснюються під час освітньої діяльності;
- різні види діяльності, що притаманні освітньому процесу (навчальна, педагогічна, управлінська);
- явища, що характеризують функціональну своєрідність і результативність освітнього процесу (вихованість, освіченість, компетентність, майстерність тощо) [8, с. 161].

Зрозуміти роль і місце моніторингових досліджень, націлених на вивчення професійних компетентностей педагога позашкільного закладу, допоможе незначний дискурс щодо застосування моніторингу в освітніх установах, мета якого – вимірювання якості освіти. Так, теорія соціального управління визначає якість як рівень досягнення поставлених цілей, як відповідність якимось стандартам і ступінь задоволення очікувань споживача [3]. Виходячи з визначення якості освіти як сукупності істотних властивостей освіти, відповідних сучасній педагогічній теорії, вимогам нормативно-правових документів і при цьому здатних задовольнити освітні потреби особистості, суспільства й держави, можна виділити чотири групи складових якості:

- якість результатів;
- якість освітнього процесу;

– якість компетентності вчителів як провідних суб'єктів процесу навчання;

– якість управління освітньою установою як соціальною системою.

Зрозуміло, що кожна з його складових заслуговує найпильнішої уваги шкільних управлінців. Однак ключовою точкою шкільного моніторингу є включення вчителя як суб'єкта в моніторингові технології школи. І починати треба з навчання вчителя аналізу рівня власного професіоналізму. Такий розклад є ще одним доказом залежності освітніх результатів навчального процесу від рівня професійних компетентностей вчителя (а в нашому випадку – педагога, але з тією лише різницею, що позашкільного закладу).

Мета статті – обґрунтувати думку щодо неможливості забезпечення якості освітнього процесу в позашкільній установі без запровадження моніторингових досліджень професійної компетентності педагогів та проаналізувати шляхи відбору параметрів, за якими можна здійснювати вимірювання професійних компетентностей зазначеної категорії працівників.

Досить продуктивно технологією моніторингу рівня професійної компетентності вчителя займається дослідник з Росії Н.Л. Галеева, кандидат біологічних наук, доцент кафедри управління розвитком школи Московського педагогічного державного університету. Саме її підхід можна використовувати для того, щоб визначити параметри вивчення професійних компетентностей педагогів-позашкільників. Дослідник вважає, що професійна компетентність вчителя – головний ресурс якості освітнього процесу. Суть її міркувань у тому, що сьогодні за розмовами про компетентнісний підхід на рівні навчальних закладів та методичних служб не простежується реальна практика роботи з впровадження останнього в практику роботи управлінців на місцях. Причина – “міфологеми”, які зайняли міцне місце у свідомості як педагогів, так і управлінців. Професійна педагогічна аудиторія, вмів використовуючи професійну термінологію, говорить про швидке втілення найпрекрасніших задумів, пов'язаних зі зростанням професійних компетентностей педагогів. Але, як показує досвід, від чудових ідей і слів до конкретних справ деколи дуже далеко [7]. Н.Л. Галеева вважає, що на шляху зародження, розвитку і втілення всього нового постають “професійні міфологеми” – формули, звичні для професіонала, удруковані в його професійний світогляд як гасла, що закликають до дій. Ці міфологеми з успіхом виконують свою цілестворювальну та мотивуючу роль у діяльності вчителів. Власні знання доповнити новими нескладно. Способи діяльності змінити важче. Незмірно складніше перебудувати світогляд, який виражається саме в цих в горезвісних міфологемах [7]. Як приклад: раніше було правильним вважати, що чим більше учень знає, чим краще він вчиться в школі, тим успішніше і правильніше він буде просуватися в житті. Дійсно, навчання йде попереду розвитку, знання лежать в основі світогляду, знання – основа усвідомленого досвіду. Н.Л. Галеева, пояснюючи підступність цієї формули, наводить статистику, що спростовує прийняте судження. По-перше, статистика соціального катамнеза за випускниками шкіл показує, що сьогодні немає

прямої кореляції між успішною соціалізацією дорослої людини і його шкільною успішністю. Ця кореляція ще простежується на етапі вступу до вузу. Серед успішних і шанованих людей від 35-ти років частка колишніх шкільних “відмінників” практично дорівнює частці колишніх “трієчників”. По-друге, за підсумками міжнародних конкурсів, де наші 15-річні учні демонструють кращі результати, якщо треба згадати знання – формули, дати, алгоритми, але сильно відстають від дітей більшості країн в умінні ці знання застосовувати. Наші п’ятикласники випереджають своїх зарубіжних однолітків у швидкості читання, але опиняються в останніх рядах з розвитку навичку смислового читання [7]. Володіння тією чи іншою освітньою компетентністю припускає, що школяр за-своїв не просто якусь суму уривчастих знань і умінь, а комплексну процедуру, яка передбачає відповідну сукупність освітніх компонентів для ефективного здійснення певних видів і напрямів діяльності. Однак компетентність включає в себе не тільки знання та вміння, тобто когнітивний і операціонально-технологічний компоненти, але й припускає мотиваційну, етичну й соціальну складові. Тому Н.Л. Галєєва пропонує змінити міфологему, яка має звучати так: правильні вчинки (успіх) людини залежать не стільки від обсягу знань, скільки від їх якості, але, головне, від його вміння користуватися цими знаннями як інструментами у вирішенні проблем. Саме такий підхід до формування навчальних компетенцій вихованців позашкільних установ має значення в оцінюванні роботи його педагога. Бо саме професійна компетентність педагога виступає найважливішою умовою отримання такого результату.

Особливо цікавим і важливим для нашого пошуку є те, що Н.Л. Галєєва вибудовує ланцюг логічних міркувань, з якого випливає, що через призму системи компетенцій учня, а в нашому випадку вихованця позашкільного закладу, знання та вміння, одержані останнім на заняттях гуртків, секцій тощо, виявляють його предметні, міжпредметні й над- (або мета-) предметні якості. У цьому випадку система компетенцій школяра (вихованця) стає для вчителя (педагога позашкільного навчального закладу) і керівництва закладу не просто набором характеристик для моніторингу, а справжнім управлінським інструментом, який дає змогу керувати підвищенням рівня володіння учнем (вихованцем) знаннями (і вміннями в тому числі) для їх використання в житті. Теж саме з другою міфологемою: учитель вчить учня. Якщо така формула лежить в основі професійної діяльності вчителя, то учень для нього – об’єкт, за допомогою якого він реалізує свої цілі і завдання. І планування навчального процесу відбувається, виходячи з алгоритму роботи педагога. Діяльність учня стає похідною від етапу діяльності вчителя: “спочатку я повинен перевірити, як учень вивчив урок, тому я проведу опитування (диктант тощо)”. Але якщо уявити собі, що буде, якщо “вчитель вчить учня, а учень при цьому не вчиться, то напрошується питання, чому ж він не вчиться. Пропонується підходити до вирішення цієї проблеми так: учень вчиться сам, але вчитель створює для цього умови. Частка суб’єктності учня зростає від першого до випускного

класу, в ідеалі досягаючи 100%. Спочатку вчителю треба визначити цілі й завдання учня, спроектувати або вибрати завдання, які допоможуть йому їх реалізувати й перевірити їх досягнення. І вже потім планувати власні цілі й завдання, що будуть визначати професійний успіх вчителя через навчальний успіх учня. Таким же має бути й алгоритм дій педагога-позашкільника: в нього – завдання 1 – цілі й завдання вихованця (спроектувати або вибрати завдання, які допоможуть йому їх реалізувати і перевірити їх досягнення). І тільки після цього – завдання 2: що для цього буде робити вихователь-педагог. Головне полягає в тому, що параметри, за якими буде визначатися рівень професійної компетентності педагога позашкільного закладу, мають бути напряду залежними від рівня сформованості компетенцій вихованця позашкільного закладу. Розмірковуючи в цьому напрямку про сутність компетентнісного підходу, Н.Л. Галєєва підводить до висновку, що останній переводить професійну діяльність з рівня інтуїтивного на рівень рефлексивний. Дослідник стверджує, що тільки так можна дотримати головного принципу управління, який наголошує: метою управлінської діяльності на кожному рівні управління є створення умов тими, хто управляє, для успішної діяльності тих, ким керують. Саме за таким принципом, орієнтуючись на компетенції вихованця позашкільного закладу, можна спроектувати систему компетенцій педагога позашкільного закладу, спираючись на перелік умов, необхідних для формування визначених компетенцій.

До того ж моніторинг професійної компетентності працівників позашкільних навчальних закладів може бути інформаційною базою, що буде використовуватися як інструмент оцінювання й управління якістю позашкільної освіти, а також стане інформаційною основою для вироблення та прийняття управлінських рішень на всіх рівнях. Його основне призначення – надання надійної, оперативної і ґрунтовної інформації щодо професійного рівня працівників зазначеної галузі, а також виявлення сутності проблем, пов'язаних із зниженням останнього чи причин, які спонукають відповідні процеси. Відомо, що до параметрів оцінювання якості освіти належать: якість освітнього результату, якість освітніх умов і якість освітнього процесу. Саме забезпечення якості останнього висуває вимоги до компетентності педагога-позашкільника: у вихованців та їх батьків: потреби в новому змісті та якості освіти (у зв'язку з науково-технічними й соціальними досягненнями); у науковців: потреби – у впровадженні нових наукових знань у масову практику; у педагогів: потреби в оновленні педагогічного інструменту, зокрема для системно-цільового управління з опорою на соціально-психологічний моніторинг; у методистів: потреби в адаптації сучасних освітніх технологій до нових вимог розвитку, до масового (самостійного й активного) використання їх педагогами будь-якої кваліфікації [12, с. 110]. Зрозуміло, що від рівня компетентності педагога, його педагогічної майстерності та здібності до професійного розвитку, напряду зале-

жить підвищення якості позашкільної освіти та її результативність. Саме в такому розумінні моніторинг професійної компетентності педагогів позашкільних навчальних закладів може бути складовою системи управління та інструментом, що використовується для вимірювання й оцінювання досягнутих результатів розвитку позашкільної освітньої системи в цілому та її окремих об'єктів, зокрема педагогів.

Якщо у багатьох європейських країнах моніторингові дослідження проводяться на основі міжнародної системи освітніх індикаторів, то в Україні вони не використовувались. Тому кожен, перед ким стоїть таке завдання, “винаходить свій велосипед”.

Моніторинг – складне явище – система, процес. Будь-який набір параметрів, критеріїв і показників є специфічним для конкретного моніторингового дослідження і не може використовуватися для відтворення кількісних і якісних характеристик в інших моніторингових програмах. Тобто не існує універсальних наборів критеріїв і показників, які були б спроможні відтворити явища й тенденції в різних моніторингових дослідженнях без внесення коректив у їх обґрунтування. Наприклад, моніторингова карта з професійної майстерності педагогів може мати такий вигляд (див. табл. 1).

Система оціночних компонентів може виглядати так, як зафіксовано в табл. 2:

Таблиця 2

Якість, напрям моніторингу	Ступінь вираженості якості	Кількість балів
Організаційні умови роботи	Стан звітності: журнали, програми, планування	3–5
Успішність навчання, % засвоєння програми	Повнота реалізації: відповідність календарно-тематичного плану, якість знань, педагогічна майстерність	3–5
Якість викладання	Методична грамотність: володіння самоаналізом, виховний компонент заняття, робота з батьками, рейтинг педагога	3–5

Розрахунок оцінки якостей моніторингу здійснюється за 5-ти бальною шкалою:

“5” – параметри моніторингу виконані повністю, доповнень і зауважень немає, проявлена творча ініціатива;

“4” – параметри моніторингу виконані повністю, але є доповнення, зауваження;

“3” – параметри моніторингу викликали низку недоліків і зауважень, не повністю відпрацьовані педагогічні технології та аналіз, немає результативності;

“2” – параметри моніторингу не виконані;

“1” – педагог потребує індивідуальної роботи: параметри моніторингу не виконуються, звітність не ведеться, гурток не укомплектований.

Таблиця 1

Карта для вивчення професійної майстерності педагога

Професійна майстерність педагога						
№	Напрями моніторингу	Параметри моніторингу	Мета	Методи	Виконавці	Фіксація результатів
1	2	3	4	5	6	7
1	Організаційні умови роботи гуртка	Стан журналу обліку роботи гуртка	Своєчасність і якість заповнення журналу	Перевірка журналу	1	Оціночний лист
2		Планування діяльності гуртка	Якість складання календарно-тематичного планування	Перевірка календарно-тематичного планування	1, 2	Оціночний лист
3	Виконання освітньої програми	Відповідність календарно-тематичного планування навчального плану освітній програмі	Повнота реалізації навчальної програми згідно календарно-тематичного планування	Повнота реалізації навчальної програми згідно з календарно-тематичним плануванням	1	Оціночний лист
4		Планування системи навчальних занять відповідно до календарно-тематичного планування	Якість планування гурткових занять, їх відповідність календарно-тематичному плануванню	Перевірка планів занять, їх оцінювання	1	Оціночний лист
5	Якість викладання	Відповідність теми заняття меті, завданням, змісту матеріалу	Аналіз рівня методичної грамотності педагога	Спостереження, аспектний аналіз	1, 2	Оціночний лист, експертна карта
6		Тип заняття, логічність і послідовність етапів в його структурі, раціональність розподілу часу на кожному етапі	Аналіз рівня методичної грамотності педагога	Спостереження, аспектний аналіз	1, 2	Оціночний лист, експертна карта

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
7	Якість викладання	Різноманітність і ефективність використання різних форм, методів і засобів навчання	Аналіз рівня методичної грамотності педагога	Спостереження, аспектний аналіз	1, 2	Оціночний лист, експертна карта
8		Виховний вплив заняття. Культура праці вихованців, виконання статутних вимог з техніки безпеки	Аналіз рівня методичної грамотності педагога			
9	Якість викладання	Володіння педагогом навичками самоаналізу заняття	Аналіз рівня методичної грамотності педагога	Спостереження, комплексний аналіз	1	Оціночний лист, експертна карта
10	Зміст виховної роботи	Планування виховної роботи творчого об'єднання	Якість планування виховної роботи у творчому об'єднанні	Аналіз плану виховної роботи	1	Оціночний лист
11		Проведення виховних заходів у гуртку	Якість проведення виховного заходу	Спостереження, оперативний розбір	2	Оціночний лист
12	Зміст виховної роботи	Характер взаємин педагога з вихованцями	Визначення рейтингу педагога серед вихованців	Анкетування	2	Експертна карта
13		Форми роботи з батьками	Ефективність роботи педагога з батьками вихованців	Спостереження, співбесіда	1	Оціночний лист
14	Характер взаємин педагога з батьками	Характер взаємин педагога з батьками	Визначення рейтингу педагога серед багатьох	Анкетування	2	Експертна карта

І остання процедура – це звести отримані дані (табл. 3).

Таблиця 3

**Зведений оціночний лист педагогів центру
за моніторинговими картами**

П.І.Б. педагогів	№ параметру моніторинга, оцінка за 5-бальною системою																	Сума балів
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	

Рівень відповідності вираховується сумою балів:

- критичний рівень – 20–30 балів;
- низький – 30–40 балів;
- задовільний – 40–60 балів;
- середній – 60–80 балів;
- високий – 80–100 балів.

Головне при цьому – вибір критеріального ядра, необхідний для розробки технологічної компоненти моніторингу, визначення параметрів дослідження, установки критеріїв оцінювання в системі показник – індикатор – норма, а також – для визначення напрямів перспектив розвитку як окремого педагога, так і позашкільного навчального закладу в цілому. Важливо, щоб при складанні програми було дотримане розуміння, що моніторингове дослідження являє собою сукупність взаємопов’язаних елементів: цілі його проведення, об’єкта відстеження, суб’єктів організації та здійснення моніторингу, комплексу критеріїв і показників оцінювання, методів збору інформації. Мета – центральна нитка моніторингу. Виходячи з мети, виділяється комплекс критеріїв і показників оцінювання якості освіти, підбираються методи вивчення, вибудовується процедура проведення моніторингу. Сьогодні інноваційні процеси, що відбуваються в освітній системі в цілому, торкаються і педагогів-позашкільників. А включення педагога в інноваційну діяльність, безумовно, впливає на підвищення рівня його професійної компетентності. І тут без моніторингових досліджень не обійтись.

Висновки. Отже, удосконалення професійних компетентностей педагога позашкільного закладу відбуватиметься більш ефективно за умови безперервного відстеження останніх. Така функція покладена на моніторинг. Моніторингові дослідження дають можливість управління і методичним службам різних рівнів отримувати інформацію щодо рівня професійної компетентності працівника позашкільної установи. Тому саме моніторингові дослідження можуть стати ефективним інструментом у процесі підвищення професійних компетентностей педагогів позашкільних навчальних закладів, від яких безпосередньо залежить якість навчання в позашкільній установі. Параметри ж моніторингових досліджень за означеною тематикою повинні бути безпосередньо пов’язані з компетенціями вихованців позашкільної установи та рівнем їх сформованості.

Список використаної літератури

1. Виховні системи у контексті життєтворчості особистості : практико зорієнтований зб. / ред. Г.О. Терпиловська. – К. : ТОВ “Енергія плюс”, 2006. – 237 с.
2. Галеева Н.Л. Мониторинг для учителя [Электронный ресурс] / Н.Л. Галеева // Первое сентября. Управление школой № 22. – 2005 – Режим доступа: <http://1september.ru/>.
3. Галеева Н.Л. Два конверта для директора [Электронный ресурс] / Н.Л. Галеева, И.Г. Корнеева // Первое сентября. Управление школой № 17. – 2006. – Режим доступа: <http://1september.ru/>.
4. Иванов Д.А. Компетентностный подход в образовании. Проблемы, понятия, инструментарий / Д.А. Иванов, К.Г. Митрофанов, О.В. Соколова. – М. : АПК : ППРО, 2005. – 101 с.
5. Єгорова А.В. Про досвід роботи з педагогічними кадрами закладів додаткової освіти дітей в Ростовській області / А.В. Єгорова // Внешкольник. – 1998. – № 7–8. – С. 31–32.
6. Каліш І.В. Організаційно-педагогічні умови підвищення кваліфікації педагога додаткової освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Ігор Васильович Каліш. – М., 2000. – 22 с.
7. Корнеева И.Г. Чему и как учить ученого [Электронный ресурс] / И.Г. Корнеева, Н.Л. Галеева // Первое сентября. Управление школой № 20. – 2006. – Режим доступа: <http://1september.ru/>.
8. Кремень В.Г. Філософія: Логос. Софія. Розум : підручник / Василь Григорович Кремень, Володимир Васильович Ільїн. – К. : Книга, 2007. – 430 с.
9. Науменко Р.А. Кадрове забезпечення позашкільної освіти в Україні: проблеми та шляхи удосконалення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10nrazpo.pdf>.
10. Освітні вимірювання-2013. ЗНО як інструмент забезпечення рівного доступу до вищої освіти й оцінювання якості освіти: оцінювання, інтерпретація, використання результатів : матер. IV Міжнарод. наук.-метод. конф., (Яремче, 01–05 жовт. 2013 р.). – Яремче, 2013. – 143 с.
11. Про підготовку фахівців з вищою освітою за спеціальністю “позашкільна освіта” : наказ МОН України від 19 травня 2010 р. № 1/9-351 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
12. Савенко Н.І. Прогностичні орієнтири інноваційного розвитку позашкільного закладу : практико-зорієнтований посіб. / Н.І. Савенко, Г.Г. Ковганич, В.І. Кириченко, І.Г. Єрмаков. – Х. : Точка, 2009. – 198 с.
13. Сущенко Т.І. Основи позашкільної педагогіки : посіб. клас. керівників, педагогів позашкіль. установ / Т.І. Сущенко. – Мн. : Бел. наука, 2000. – 221 с.
14. Шишов С.Е. Понятие компетенции в контексте качества образования / С.Е. Шишов // Стандарты и мониторинг в образовании. – 1999. – № 2. – С. 30–34.

Стаття надійшла до редакції 03.09.2013.

Могилевская В.М. Мониторинговые исследования во внешкольном образовании как инструмент повышения профессиональной компетентности педагогов

В статье определено, что мониторинговые исследования во внешкольном образовании могут быть эффективным инструментом повышения профессиональных компетентностей педагогов внешкольных учреждений и рассматриваться как ресурс для повышения качества образования, определены параметры, с помощью которых можно осуществлять такие исследования и, в качестве примера, предложен некий инструментарий, который может использоваться в практике работы.

Ключевые слова: профессиональная компетентность педагогов внешкольных учреждений, мониторинговые исследования, параметры и критерии их оценивания.

Mogilevska V. Monitoring studies in non-formal education as a tool for enhancing the professional competence of teachers

The author justifies the need for monitoring studies related to the assessment of professional's competence of teachers of adult education. Productive influence on improving the competence of professionals in this category of teachers without permanently changing the past is impossible. This problem can be solved with the help of monitoring studies. For this purpose it is necessary to choose the right parameters of the study, the criteria for their measurement and evaluation. The whole process can be executed in the appropriate program. Based on the above, the author draws mist that monitoring can be regarded as a resource for improving the quality of education.

Key words: *professional competence of teacher's non-formal institutions, monitoring studies, parameters and criteria for their evaluation.*